

Szerkesztési iroda:

Nagybecskerek,
Zápolya-utca 1-ső szám,
hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizeté-
sek és a lap szétküldésére vo-
natkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. BRÁJER LAJOS.

Előfizetési árak:

Egész évre — — — — 24 kor.
Félévre — — — — 12 .
Negyedévre — — — — 6 .
Egy hóra — — — — 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagybecskerek, 1909.

XXXVIII. évfolyam 161. szám.

Hétfő, július 19.

Női háztartási és gazdasági iskola Nagybecskereken.

— Leányiskolánk. —

V. A Messinger-féle leánynevelő intézet értesítője.

Nagybecskerek, július 19.

Az uralkodó szociális kérdések között egyik legjelentékenyebb napirenden levő kérdés — a nők pályaválasztásának kérdése. Kell-e a leánynak is úgy, mint a fiúnak valamely kenyérkereső pályát választania; ha igen, melyek azok a pályák, amelyek nyitva állanak a nők részére is, a nő élethivatásának, testi szervezetének és lelki erőinek legjobban megfelelnek és amit sohasem szabadna szem elől téveszteni, melyek azok, amelyek nincsenek máris túlszűfoitva. Mert bizony már ilyen pályák is vannak és ebből a szempontból nagyon helyes, hogy a vezető körök napirenden tartják a nők pályaválasztásának a kérdését és ilyen irányban iparkodnak befolyást gyakorolni: kerülje a pályakereső nő a zsfolt pályát és keresse azt, amelyen még kevesen vannak. Mert bár szükségesnek és igazságosnak is tartjuk, hogy lehetőleg minden pálya megnyitassék a nők előtt is, de a nőkérdés megoldását csak nehezíti az, ha egy-egy pályát tömegesen megrohannak, különösen ha olyan pályákat rohannak meg, amely pályák már a férfiak által is túlszűfoitak és ahol a nő a férfival szemben legfeljebb mint olcsóbb munkaerő jöhet csak tekintetbe. Nagyon helyes, ha ezekre a körülményekre maguk a nők figyelmeztetik időnként a pályakereső nőket.

A nők pályaválasztásánál erősen befolyásoló körülmény az, hogy a gyakorlati kiképzés céljait szolgáló u. n. szakiskolák száma igen kevés és ami van is, az nagyon egyféle. A mai szakképzés még csak nagyon kevés pályára vezeti a nőket és természetesen, hogy azok a pályák túlszűfoitak, amelyekből elég vagy tulsok intézetünk is van. Élénken megvilágítja

ezt az igazságot tanítónőképzésünk. Van hazánkban 35 tanítónőképző és pedig állami 11, róm. kath. 21, gör. kel. 1, ág. ev. 1 és magán 1. Ezzel szemben csak 2 nőipariskola vkn. Ennek a következménye az, hogy minden falusi tanítói állásra több száz okleveles női pályázó van és az évenként végzett tanítónők csak egy kis hányada képes oklevelét kenyérkereseti forrásul felhasználni. Nagy szolgálatot tesz ennek a fontos kérdésnek az, aki a nők keresetképességének fokozása mellett, olyan pályákra iparkodik a nőket terelni, amelyek még nincsenek kellőképpen kihasználva.

A Messinger Karolin-féle leánynevelő-intézet, városunknak ez a fiatal, rendkívüli agilitásáról már több ízben tanúbizonyságot tett kulturintézmény, ezidei értesítőjében ezt a kérdést tárgyalja az intézet jeles igazgatónője szon vitaelőadás alapján, amelyet az elmúlt télen éppen az ő kiváló előadása kapcsán a szabad liceum rendezett. Előadásának eredményeképpen a nőnevelés feladatának tekinti, éppen a nőkérdés helyes szociális megoldása szempontjából, hogy a nőket oly kereseti forrásra terelje, ahol nem versenytársai a férfiaknak és ilyen pálya még nagyon sok van nálunk kiaknázatlan.

Ezekre a foglalkozásokra iskolákban, tanfolyamokon meg akarja taníttatni a leányokat és azért ilyen gyakorlati tanfolyamokkal ki kívánja egészíttetni mai iskolarendszerünket. Ilyen szakiskolák pl. háztartási iskolák, gazdasági iskolák, ipari iskolák, egészségügyi szolgálatra képesítő iskolák, iparrajziskolák stb. Hogy pedig a nő keresetképességét a családi körben is fokozza, mint különösen fontosat kiemeli a háziipar fejlesztésére szolgáló tanfolyamokat. Hogy pedig a ritka gyakorlati érzékkel bíró igazgatónő nemcsak elméleti feminista, azt az értesítő második cikke

mutatja, ahol a jövő évben megnyitandó háztartási és gazdasági tanfolyam szervezete a legapróbb részletekig ki van dolgozva.

Ezzel a tanfolyammal ez a fiatal élet-erős intézet megmutatta, hogy a való élet lüktető erén tartja kezét és megérzi, mit kíván tőle az a gyakorlati élet, az a nagy társadalom, melynek szolgálatába szegődött. Ez a tanfolyam méltóképpen fogja ezt a jó hírnevű leánynevelő intézetet ki-egészíteni.

A Messinger Karolin-féle nyilvánossági jogu leánynevelő intézet értesítőjét az előbb említett egymással szervesen összefüggő két cikk: „A nők pályaválasztása” és „Háztartási és gazdasági tanfolyam szervezete” vezeti be. Ajánljuk mindkét cikket különösen a leányos szülők figyelmébe.

Az intézet, amely internátussal is egybe van kötve, a mult tanévben 3 tagozattal bírt. Az elemi iskola 89 tanulóval, a polgári iskola 129 és a továbbképző tanfolyam 25 tanulóval. Az intézetbe járt tehát összesen 243 tanuló. Az értesítő felemlíti, hogy több tanuló már nem volt képes az intézet befogadni és ezért, valamint, hogy a jövő tanévben megnyitandó háztartási tanfolyam elhelyezhető legyen, az intézeti épület 100.000 korona költséggel igen tetemesen bővül.

A beírt tanulók vallás szerint voltak: róm. kath. 69, gör. kel. 33, református 5, ág. ev. 9 és izraelita 127. Anyanyelvre nézve: magyar 146, német 59, szerb 36, román 2. A szülő lakóhelyét tekintve: helybeli 170, torontálmegyei 45, más megyei 21 és külföldi (szerbiai, boszniai, bulgáriai) 7. Ezek közül 53 egész és 8 tanuló félbennlakó volt.

Az igazgatói jelentésben igen megható sorokban emlékezik meg az intézet két elhunyt tanítónőjéről, Ripkáné Ro'sa Margitról és Pálffy Mariskáról.

Az igazgatói jelentés általában érdekes és színes olvasmányt nyújt, de valóban aktuális és közérdekű az, amit a leányok tanításáról, a mai nevelésről, helyesebben mondva „elnevelésről” mond, tényleg megszívlelésre méltó igazságok.

A tantestület 24 tagból állott, kik közül 12 nő, 7 férfi rendes tanár és 5 hitoktató; az egészségi viszonyokra rendes iskolaorvos ügyel fel. Érdekes újítása az értesítőjének, hogy

A „TORONTÁL” tárcája.

A visszatért mult.

Késő ős volt. A vidéki kastély ebédlőjében, a kandallóban nagy hasáb fák ropogtak. Barát-ságos derű ömlött el a széles teremben, melyet szarvasagancsokból összeállított csillár világított meg. A házigazda öcsese, afrikai tiszt, érkezett pár évi távollét után haza, annak a tiszteletére összecsődült jó dél-olasz szokás szerint a vidék uri népe. Ott van a hangosan beszélő öreg ezredes, kiről nem volt bizonyos, hogy hol volt ezredes, de olyan izetlenül erős tréfákat mondott el hölgytársaságban, hogy határozottan el is hitte neki, hogy lovasezredes volt. Azután a kerületi bíró, aki meg annyira gyűlöli a nőket, hogy még a szakácsnője is férfiruhában jár. Meg a többi vidéki ur, meg hölgy, kiknek, férfinak és nőnek vegyest, élvezetéhez legalább is pár évi prakszis kell. Az afrikai tiszt valósággal kulturát hozott magával haza vadjai közül s valósággal leányosan elpirult, midőn a lovasezredes szabad szájjal kezdett beszélgetni az afrikai nők szokásairól.

A házigazda neje fővárosi leány volt, aki még ma is, évek mulva, idegesen összeremegett egy-egy vidéki izléstelenség hallatára, pedig jó hat éve megszokhatta volna, férje se sokat adott ceremóniákra ebben a tekintetben.

De most aztán nem kell mindjárt arra a fordulatra gondolni, hogy az afrikai tiszt az asszony miatt ment el annakidején Afrikába, boldogtalan szívvel. Nem. Igaz, hogy tetszett neki ragyogó szépségű szőke sógornője, annak sem volt talán közömbös a karcsu, elegáns fiatal katoná, ki egészen elűtött az örökké torzonborz bátyjától — de szó sem volt szerelemről. Ke-

nyere volt a katonaság s gyors előhaladás miatt ment Afrikába.

Pezsgőt bontottak. A gyöngyöző ital hamarosan nagy, hangos vigasságot teremtett. Főlköszöntőket mondtak a bolog háziakra, kik zavartalan házasságot élnek eszükük óta. És a többi. Mint szoktak ilyenkor mondani.

Csak a lovas-ezredes nem tagadta meg magát:

— Hej, pedig nagy kutya ám a mi János barátunk is. Emlékszel-e még öreg arra a takaros társalkodó kisasszonyra, házasságtok első heteiben?

A fiatal asszony s a tiszt arca lángvörös lett. A háziurban pedig már dolgozott a pezsgő, meg, amint ő mondani szokta, nem szeretett sokat ceremóniázni.

— No, te vén lócsiszár, jót mondtál most. Az volt az én legszebb erkölcsi hőstetted.

— De kérlek, — szót közbe a tiszt, az ő öcsese.

— Csak ne pirulj, öcskös. Katonának jól illik a kaland. Ugy történt, hogy ez a kisasszony nagyon nézegetett utánam. Egyszer, nincs az ember fából, szóba állottam vele. Ő meg azt sugta nekem, hogy éjjel nem csukja be az ajtaját.

— Ujjé, — bömbölte a lovas-ezredes, — Semmi ujjé. Éppen itt volt az öcsém. Este pezsgőztünk, furdalt a lelkiismeret, azt mondtam az öcskösnek, hogy: menj fel, te számar, mert vár valaki.

— Tovább, — bömbölte a lovas-ezredes, — Nincs tovább. Ő fölment, a többi az ő dolguk volt.

A fiatal asszony lázas, égő arccal ment ki a teremből. Senki észre sem vette, legföljebb azt hitték volna így is, hogy megharagudott a

tréfiáért. Csak a fiatal tiszt vette észre az asszony arcán a rendkívüli fölindulást. Utána sietett s a homályos folyosón, az asszony szobája előtt érte utól.

— Margit, mi történt magával, haragszik bátyám izléstelensége miatt?

Az asszony fölemelte lázas arcát, szemei csillogtak:

— Ne kérde, rettenetes dolog történt.

— Az Istenért mi történt, nem értem.

— El kell mondanom, mert nem maradhat itt egy percig sem. Midőn ez a teremés itt volt, észrevettem, hogy férjemet csábítja. Fültanuja voltam annak a jelenetnek s este elkergettem ezt a leányt. Éjjel már én vártam szobájában férjemet.

— Margit!

— Igen. Azt hittem, ő jó hízelegve s mai napig élt emlékeimben ez a pár óra emléke, mert akkor volt férjem először szótólja kedves, szeretetreméltó, gyöngéd. Ezen az éjjelen szerettem bele s most megtudom, hogy nem ő volt . . .

— Margit, tehát maga lett volna enyém, hiszen ez nagyobb boldogság, mint amit remélhettem volna.

— Hallgasson, távozzék el örökre.

— Margit, hátha tévedés volt, évek multak el, tévedés volt, el kell mindent mondanom.

Beléptek az asszony szobájába. A szobában virágok terjesztették erős illatukat, minden tele volt a nő illatával. Azután a férfi és a nő ajakai egy forró csókban forrtak össze.

Percek mulva felelt egy suttogó hang:

— Tévedés volt tényleg, Edmondo, téged még sokkal jobban szeretlek.

Francesco Maud.

minden egyes tanulónak közli a testmagasságát és testsúlyát év elején és év végén és így a szülők igen értékes adatokat nyernek gyermekeik testi fejlődését illetően.

A tanulók előmenetele igen jó volt. Kitűnő volt a tanulók 18%-a, jeles 37%-a, jó 31%-a, elégséges 11%-a. 4 tanuló kapott elégtelen jegyeket, de ezek mindnyájan javítóvizsgát tehetnek.

Az intézet felszerelésének jegyzékéből látható, hogy az intézet bőven el van látva szemléltető képekkel, fizikai és vegytani eszközökkel, térképekkel stb.

Az intézet „Erzsébet” önképzőkörének működéséről szóló jelentésből látható, hogy az önképzőkör 11 rendes és 1 ünnepélyes gyűlést tartott. Ezeket szavaltak, felolvastak, énekeltek és zongoráztak. Versenyfoglalmazást és versenyszavaltást is tartottak, a melyeken díszkötésű könyveket osztottak ki pályadíjakul.

Megtartották az előírt iskolai ünnepélyeket. A tanulók névsora, fegyelmi és rendtartási szabályok, az internátusról való tudnivalók, felvételi feltételek és a jövő tanévre vonatkozó tudnivalók egészítik ki a gondal összeállított és intézet egyes helyiségeinek fényképlenyomataival díszített füzetet.

Sz. A.

HIREK.

Tájékoztató.

A fürdő (telefon 118. sz.) minden nap reggeli 6 óra től kezdve az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden hétfő, szerda és pénteken déltől 3/4 óráig délután. Ugyanazon napokon este 5-től 7 óráig urak részére is. Vulkán hölgyek részére minden nap délelőtt 12 óráig. A kádfürdő reggeltől este 7-ig nyitva marad. Zuhanyfürdő minden nap délután.

Augusztus 15. Nagybecskereki iparosok takaré- és előlegszövetkezete rendkívül közgyűlése.

— **Személyi hír.** Botka Béla főispán, ki néhány napig ólói birtokán időzött, ma visszatért Nagybecskerekre.

— **Fejérvary báró unokájának esküvője.** Fényes esküvő színhelye volt e hó 9-én a párisi Philippe Raoul plébánia-templom. A vőlegény báró Gerliczy Félix, a konstantinápolyi nagykövetség attachéja, unokája báró Fejérvarynak, a menasszony Stirbey Elza hercegnő, az elhunyt Stirbey Dömötör leánya. Az esküvön jelen voltak gróf Nákó Sándor főmezei kormányzó, báró Inkey, gróf Larisch János, gróf Festetics stb.

— **Áthelyezés.** A m. kir. vallás- és közokt. miniszter Schmidt Antal istvánföldi áll. el. iskolai tanítót a szentadorjáni áll. el. iskolához áthelyezte.

— **Uj iparendélyek.** Nagybecskerek város tanácsa, mint elsőfokú iparhatóság, szombaton délelőtt tartott ülésében ujjában a következőknek adott iparigazolványt: özv. Popovics Pálnak szatocsüzletre, Csolák Dusan és Gruncsics Lyubomirnak cséplési munkálatokra, Müller Mihálynak pedig egyfogatu bérkocsira.

— **Házasság.** Zolnai Lőrinc nagybecskereki postaaltiszt tegnap tartotta meg esküvőjét özv. Erdődy Mihálynéval.

— **A városi tisztviselők vasuti kedvezménye.** Ismeretes, hogy a kereskedelmi miniszter a városi tisztviselők egy részét kihagyta a félúru vasuti jegy váltására jogosító arcképes vasuti igazolvány kedvezményéből. A belügyminiszter most ez ügyben újból ártit a kereskedelmi miniszterhez, kérve, hogy az általa előterjesztett összes városi tisztviselőknek adja meg a kért kedvezményt. Az ügy most van a kereskedelmi miniszteriumnál elintézés alatt s valószínű, hogy a miniszter az összes városi tisztviselőknek meg fogja adni a vasuti kedvezményt.

— **A máriaradnai bucsu.** Az idei máriaradnai bucsu különösen népes lesz. A bucsujárára már eddig is több mint ezren jelentkeztek a délvidekről. A bucsun Nagybecskerekéről is sokan vesznek részt. Magyar Pál pápai kamarás kétszáz résztvevőt jelentett be a Mária-Radnai bucsujáró-egyletnek, mely a bucsujárást intézi. A bucsusok pénteken, e hó 23-án érkeznek Temesvárra és a katolikus legényegyletben lesznek elszállásolva.

— **Kitüntetett tanító.** Sztarcsováról írják lapunknak: Torontálvármegye Közművelődési Egyesülete dicsérő oklevéllel tüntette ki a magyar nyelv sikeres tanítása és terjesztése körül kifejtett eredményös tevékenységeért Medved Mátyas sztarcsovai igazgató-tanítót. A díszesen kiállított oklevelet folyó július hó 14-ik napján a szabadságon lévő dr. Gyertyánffy Jenő főszolgabíró helyettesítésében dr. Tóth Béla tb. főszolgabíró, az iskola-gondnokság, tantestület és a község értelmisége jelenlétében hazafias beszéd

kiséretében nyújtotta át az ünnepelt igazgató-tanítónak, aki ezt meghatóan köszönte meg. Vármegyénk közművelődési egyesületének vezető-férfiai igen helyesen választják meg az utat és módot, hogy a megye ezen exponált, tisztán, nemzetiségek által lakta vidékén, miként kell a leghathatósabbban a magyar nemzeti ügynek és kultúrának szolgálni, mert igazán páratlan azon haladás, amit itt észlelünk. Ki hitte volna még 15 év előtt, hogy ebben a községben, ahol egyetlen magyar család nem lakik, a fiatalok kivétel nélkül beszéli a magyar nyelvet s itt, ahol 15 év előtt a magyar tankönyveket, melyeket a község beszerzett és ingyen kiosztott, a tankötelesek szülei egytől-egyet megsemmisítették, most a tanítási nyelv kizárólag magyar. Hogy ezen eredmény első sorban a tantestületnek és különösen Medved Mátyas igazgató-tanítónak páratlan hazafias ügybuzgalmának köszönhető, nem szorul bővebb magyarázatra.

— **Halálozás.** Vettük a következő gyászjelentést:

Csik-szentimrei és csatószei Györfly Aladár és neje, szül. csöglei Tóth Ilona, gyermekei: Ilonka, Aladár és Gyuluska, csik-szentimrei és csatószei Györfly Cornél és neje szül. Starcevic Matild, gyermekei: Lili, Cornél és Klára, vecseházi Leitner Gyula, Kovács Ernő és neje vecseházi Leitner Maritha, ugy a maguk, valamint nagyszámu rokonság és barát nevében fájdalmas szívvel tudatják, hogy felejthetetlen jó nagybátyánk, illetve rokonunk és barátunk csik-szentimrei és csatószei Györfly Géza ur magánzó ez év július hó 17-én reggel 1/8 órakor a haldokló szentségének ajtatos felvétele után áldásos életének 74-ik évében hosszas szenvedés után örök álmra szenderült. A drága halott földi maradványai folyó hó 18-án, vasárnap délután fél 4 órakor Ujpesten Erzsébet-utca 4. szám alatti halottas házban a róm. kath. egyház szertartásai szerint beszenteltettek és e hó 19-én, hétfőn délután 4 órakor Nagybecskerekben a családi sírholtban örök nyugalomra helyezték. Az egésztestő szent mise áldozat a megboldogult lelki üdvéért folyó hó 20-án délelőtt 9 órakor fog a nagybecskereki plébánia templomban a Mindenhatóknak bemutatni. Áldás és béke hamvaira!

— **A törvényszéki palota hiányainak pótlása.** Az igazságügyminiszter leiratot intézett a nagybecskereki királyi törvényszék elnökéhez, hogy az igazságügyi palotánál netán még szükséges építkezési hiányokat sürgősen pótolják. Koch Károly építési vállalkozó e célból már le is jött Nagybecskerekre, hogy a kisebb és sürgős javítási és pótlási munkálatokat minél előbb befejezze.

— **Cséplőgépek megvizsgálása.** Kupuszarovits Jenő rendőrkapitány és Krzpelka Jenő tüzoltó alparancsnok ma tűzrendészeti szempontból sorba vizsgálták az összes széküskerteket és cséplőgépeket s azokat egyes kisebb hiányok kivételével megfelelőeknek találták.

— **A boszniai tartalékosok segítsége.** A város katonai osztálya ezuton is közhírré teszi, hogy mindazok a tartalékos és póttartalékos katonák, kik a boszniai annexió alkalmából folyó év március havában szolgálatot teljesítettek, az A) bizonyítvány felvétele tárgyában, a melynek alapján a segélyeket kiadják, legkésőbb e hó 26-ig jelentkezzenek a város főjegyzői hivatalban.

— **A munkások rokkantegyletének fiókja Kikindán.** Mint Nagyikindáról írják, a Magyarországi Munkások Rökkant és Nyugdíjegyletének nagyikindai fiókja a mult héten alakult meg. A tagok nagy számban voltak jelen az alakuló közgyűlésen, amelyen a tisztikar és választmány megalakítása után az egyet védnökének nagy lelkesedéssel dr. Draxler Brunót választották meg.

— **Az állatok fülhajtása a vásárra.** Reitter Oszkár nagybecskereki rendőrkapitány felhívást intéz az összes megyebeli községi jegyzőkhöz, hogy tegyék közhírré a községekben, miszerint a legközelebbi nagybecskereki országos vásáron a legszigorubbán tilos lesz a vásárra szánt állatokat a vásár napja előtt felhajtani. Eddig ugyanis szokásban volt, hogy már rendszeren szerdán hajtották fel a sertéseket és szarvasmarhákat, noha a vásár rendszerint csak csütörtökön kezdődik. A jövőben ezt a legszigorubbán betiltják s azt, aki ezen tilalom ellen vét, maximális pénzbírsággal fogják sújtani.

— **Eltűnt szakaszvezető.** Staits Lyubomir, a helybeli 29-ik gyalogezred egyik szakaszvezetője tegnap reggel minden előzetes bejelentés nélkül eltűnt a kaszárnyából. A zászlóaljparancsnokság az esetről nyomban jelentést tett a csendőrségen s a csendőrök most mindenfelé keresik az eltűnt szakaszvezetőt.

— **Leégett a csókai szeszgyár.** Mint Törökkanizsáról jelentik, a csókai uradalom szeszgyár-telepe tegnapelőtt délelőtt eddig ismeretlen okból tüzet fogott s teljesen leégett. Az égő szesz többször fölrobbant, de a robbanás külön bajt szerencsére nem okozott. A tűz olyan nagy méretű volt, hogy csak másnapra lehetett eloltani. A kár óriási, de biztosítás után megtérül.

— **Fölrobbant hordó.** A napokban a Rónay Ernő kiszombori nagybirtokos tulajdonát képező gazdasági szeszgyár egy 700 literes hordó szeszt szállított. A szeszszel telt hordó a kiszombori vasuti állomáson elraktározás alkalmával felrobbant s a robbanás folytán több napszámos megsebesült. A felrobbanás oka ismeretlen. A vizsgálatot megindították.

— **Kivel él? Bíró** (A tanuhoz): Caládi állapota? Nős?

Tanu: Igenis, nős.
— Kivel él házasságban?
— Egy nővel.
— Nővel. Hiszen az természetes!
— Nem is olyan természetes. Nekem van egy nővérem, az egy férfitól él!

— **A cirkuszról.** Változatos, élénk műsorral tartja előadásait mindennap Fleith cirkusza a vásártéren. Jobb cirkusz még alig volt Becskerekben s artista erői egytől-egyet kiválóak. Amellett a község igazán mindennap több friss kiváló számot kap, tehát mindig lát ujjat. Ma este különösen érdekes előadás lesz, amennyiben ma lesz a cirkusz két kitűnő bohócának, Prinzenek és Ferikének a jutalomjátéka.

— **Részeg ember a sineken.** Zsarkov György torontáljözseffalvai földmives a napokban a törökkanizsai vasuti állomástól nem messze részegen elaludt a sineken. A vonat Szanád község felől már közeledett, a mikor egy földmives jelentette az állomáson, hogy egy ember fekszik a sineken, de nem tudja onnan elmozdítani. A vasuti személyzet sietve ment ki a színhelyre, ahol Zsarkovot a legnagyobb erőfeszítéssel hurcolták le a pályatestről néhány pillanattal a vonat odaérkezése előtt. Mikor Zsarkov felébredt nehéz álmából, a kezében levő bottal megtámadta a személyzetet, úgy, hogy a dühöngő embert csak nehezen tudták lecsillapítani. Zsarkovot, akit a vasut személyzete a biztos haláltól mentett meg, a kibégás miatt két napi fogházra ítélték.

— **Legyalulta a kezét.** Sulyos szerencsétlenség történt Nagylakon. Hirlicska Károly asztalosmesternél van alkalmazásban Paulo György 14 éves asztalosinas. Paulo tegnapelőtt uagy deszkadarabot gyalult, amikor bejött a műhelybe Szilágyi Mihály földmives. Az inas elkezdett a földmivessel diskurálni, közben pedig gyalult tovább. Mikor azután beszélgetés közben nem nézett a gyalupadra, hanem Szilágyira, megtörtént a baleset. A gyalujával nekiszaladt a bal kezefejének és az éles gyalu mind az őt ujját levágta. A szerencsétlen fiut beszállították Makóra, ahol a kórházban helyezték el. Sérülése sulyos és ha föl is fog gyógyulni, persze egész életére nyomorék lesz.

Hertelendyfalváról.

— **Levél a szerkesztőhöz.** —

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Sziveskedjék kérem alábbi soraimnak becsos lapjában helyt adni:

A „Pancsovai Széchenyi Szövetség” évi jelentéséből megtudtam, hogy Hertelendyfalvára alkalmas magyar gazdasági tanítónak a kinevezését megsürgelte, t. i. a nevezett szövetség „Magyar gazdasági tanító!” A „legnagyobb magyar” buzgó, ifjú apostolai honnan vehették ezen furcsa tanítói címet? arra kíváncsi volnék. Mert tudtommal hazánkban nem neveznek ki német, tót, stb. gazdasági tanítókat és így Hertelendyfalván is 2 tanító működik az állami iskolával kapcsolatos gazd. ismétlő iskolában; elvégezték az ezen állás elnyeréséhez szükséges mezőgazdasági tanfolyamokat, sőt az egyik a gyümölcsészeti, szőlőszeti, borászati és a továbbképző tanfolyamot is elvégezte.

Hertelendyfalván minden tanító magyar, tehát a két gazdasági tanító sem tót, sem nem német, vagy oláh! Ezek tanítják az ismétlősöket okszerű gazdálkodásra, amely gazdálkodás megint nem lehet szerb, sem nem rutén. Nevezett szövetség tisztelt elnöke nagyon szépen vázolta a szövetség feladatát, és hogy memorandumum itt-ott mégis félreértésekre alkalmat adott, ez a helyi viszonyok nem teljes ismeretéből magyarázható és tévedésbe ejtette a memorandum szerkesztőjét.

Igaz, hogy az alig született szövetség nem ismerheti Hertelendyfalva multját, nem ismerheti társadalmi és egyéb viszonyait; ezen memorandum tehát egyesek információi után íródott. Ilyen szövetségnek nem volna szabad egyesek bemondatai után indulni, cselekedni, mert könnyen, mint a fenti esetben is — személyeket, intézményeket meggyanusíthat.

Igen szép, dicséretreméltó munkát végez a szövetség, amikor a végvidéki magyarságot gazdaságilag is meg akarja erősíteni és e végett a közeli helységekbe kirándul, hogy ott tapasztalatokat szerezzen és ezeken a tapasztalatokon okulva, a népet okosabbra, gazdaságosabbra oktassa.

Igy p. o. Hertelendyfalván arról győződhetett volna meg, hogy egy harmadik gazdasági tanítóra itt nincsen szükség, de igenis szükség volna egy olyan tanítónőre, mert ilyen nincsen, aki valami ipari vagy mezőgazdasági tanfolyamot látogatott, hogy a gazd. isk. iskolában a leányokat különféle hasznos kézimunkára, tejkezelésre, kertészetre és baromfitenyésztésre oktassa, mert ezek gyarapítják népünk jövedelmét.

Jóakarattal igaz, ha nem is mindent, de igen sokat lehet elérni, azért hiszem, hogy a szövetség azon fáradozik, hogy gazd. isk. célokra Hertelendyfalvának egy 20-40 holdból álló telket szerez és majd aztán kineveztet egy külön gazdasági szaktanítót, magától értetődik, hogy magyart.

Olvasó- és más körök, helyes vezetés mellett nagyon lendíthetnek a nép sorsán, de vizsálykodásba sodorhatja a lakosságot, személyeskedéseket szül, ha vezetése nem tapintatos.

Azt mondja a jelentés, „hogy megbocsájt-hatatlan álliberalizmussal gazdaságilag sorvadni engedték” az ide telepített magyarságot.

Dehogyan engedték! Haladt az, gyarapodott az minden téren. De azért ráfér még minden telepésre az okos szó, a jó tanács, a bölcs vezetés!

Még nem járt itt idegen, aki Hertelendyfalva gyors fejlődésén ne bámult volna; rendes, kikövezett, befásított, tiszta utcái, gondosan ápolott parkja, szép két temploma, csinos iskolái, rendes óvodája; hitelszövetkezete virágzó; a nép egyetértésben él, nagyobb kihágások ritkán fordulnak elő; a nem magyarjaink fiatalok beszél, ír, olvas magyarul, tisztességet tud; van ifju- és népkönyvtára melynek műveit élvezettel olvassák; minden évben kosárfonó tanfolyamot látogat, a melynek igen sokan máris nagy hasznát veszik; van a községben 11 gőzcséplőgép, vető- és más gépek; ló-, marha-, sertésállománya, dacára a kevés legelőnek — kitűnő; gondoskodva van, hogy a telepések közt minden évben gyümölcs- és éperfa-kiosztassanak, lendületet vett a gyümölcs- és szőlőtermelés. selyemtenyésztéssel majdnem minden család foglalkozik; kertészet és szöveget is növelik bevételeit; a szesz italok fogyasztása csökken; szocialista törekvésekről, két gyermekrendszerről szó sincs. Hátra van még a székely-magyaroknál divó u. n. vad-házasságok megszüntetése. — Hertelendyfalva volt a megalapított „körök” előtt!

Mindezekből láthatni, azaz aki látni akar, hogy azok, akik ezen telepés községet vezették, igazgatták, mai napig vezetik és adja Isten, hogy a megkezdett uton tovább haladva, még sokáig vezethessék: nagy eredménnyel dicsekedhetnek, mert nekik köszönhető, hogy Hertelendyfalva lesz! Csak rossz akarója ezen községnek az, aki haladásáról, fejlődéséről hamis híreket terjeszt! Jéjj, láss, de ne légy vak! A népjóléteért küzdeni minden magyar ember hazafias kötelessége, de ezen küzdelemben résztvevő harcosokat megbecsülni is: érény.

Hertelendyfalva, 1909. évi július hó 15-én.

Kitűnő tisztelettel

Lenhardt Ferenc,
igazgató-tanító.

TÁVIRATOK

Az ischli udvarból.

Budapest, július 19. (A „Torontál” eredeti távirata.) Ischlből jelentik: A cumberlandi herceg szombaton délnél két fiával együtt meglátogatta Ferenc József királyt ischli palotájában. A látogatás után a cumberlandi hercegek visszautaztak Gmundenbe. Tegnap délután 5 órakor a király Gmundenbe érkezett, ahol előbb a cumberlandi herceget, majd a Mária Terézia-villában a württembergi hercegi párt látogatta meg. Ugyancsak szombaton érkezett meg Ischle Gizella bajor hercegnő is fiával s egyenesen a királyi palotába hajtottak. A látogatás után az uralkodó Gizella hercegnőt udvari fogaton átkísérte a Griesen levő császári villába.

A nyári politika.

Budapest, július 19. (A „Torontál” eredeti távirata.) Bár külsőleg a politikai színtéren csönd van, a kulisszák mögött azonban élénk munkát folytatnak a pártok vezetői, úgy levélben, mint személyesen is érintkezve. Különösen élénk agitáció folyik a kulisszák mögött a fuzió ügyé-

ben, melyet Apponyi irányít, viszont Justhék a fuzió és Apponyi ellen dolgoznak, úgy, hogy voltaképpen Justh és Apponyi állanak egymással szemben. Apponyiról azt mondják, hogy ő a jövő miniszterelnöke és ezt a híresztelést Bécsből is megerősítik.

A Nemzeti Társaskörben egy politikus beszélgetés közben azt mondta, hogy nincs messze az az idő, amikor Tisza István gróf ismét akcióba lép. Ez a politikus ugyanis tudni véli, hogy Apponyi a klerikálisokra támaszkodva alakítana kormányt, ez ellen Tisza István gróf ellenzékbe lépve küzdene.

Budapest, július 19. (A „Torontál” ered. távirata.) Wekerle Sándor miniszterelnök ma reggel dánosi birtokáról Budapestre érkezett.

A román küldöttség.

Budapest, július 19. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Bukarestből sürgönyzik, az a román küldöttség, a melyet Ferenc Ferdinánd trónörökös fogadott, nem politikai memorandumot nyújtott át a trónörökösnek, hanem pusztán csak hódoló feliratot. Ezt a feliratot látta a bukaresti magyar és osztrák követség s jóváhagyta. A küldöttség fogadásánál egyébként egy szó sem esett politikáról, sem nemzetiségi kérdéstről.

AZ OSZTRÁK VÁLSÁG.

Budapest, július 19. (A „Torontál” eredeti távirata.) Bécsből jelentik: Azon a konferencián, melyen Bienert báró osztrák miniszterelnök két nappal az osztrák képviselőház szünete előtt az obstrukciós pártok vezetőivel tartott, a miniszterelnök közölte, hogy a kormány legközelebb kísérletet tesz arról, hogy a németek és csehek a cseh tartománygyűlésen közeledjenek egymáshoz. Ezek a szavak a kormány őszi programjának alapjául tekinthetők. Miután a lengyeleknek azt a javaslatát, hogy a Reichsrathot szeptember hó első felében rövid időre hívják össze, a kormány nem találta elfogadhatónak, a politikai élet Ausztriában az ősszel a tartománygyűlésekkel fog megkezdődni. Akkor — ha csak a magyar válság ügyében jelentősebb fordulat nem áll be addig — a delegációk is megtarthatják üléseiket s a Reichsrath csak késő ősszel kezdené meg új ülészeit. Nem lehetetlen, hogy addig az osztrák kormányban személyi változások történnek majd. Ha szükség lenne a Bienert-kabinet rekonstruálására, ami csak az ősszel válik el, úgy ez a változás csak semleges motivum lesz. A rekonstrukció, ha okvetlen szükség lesz rá, nem történhetik a Bienert-kormány jelenlegi karakterének a rovására. Az egyes reszortvezetők kicserélésének a célja mindenesetre az lesz, hogy a kormány helyzetét a Reichsrathal szemben megkönnyítse. Az ősszel a Reichsrath új helyzet előtt fog tehát állani. Akkor a különböző sürgősségi javaslatok sem állanak majd utban, azonban koalíció és az, amit parlamentáriszállásnak neveznek, ezek mellett bajosan vehetők majd figyelembe.

Don Carlos meghalt.

Budapest, július 19. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Párisból sürgönyzik, Don Carlos spanyol trónkövetelő tegnap meghalt. Don Carlos 61 éves volt.

A perzsa forradalom.

Budapest, július 19. (A „Torontál” eredeti távirata.) Teheránból érkező jelentések szerint a városban nyugalom uralkodik. Sipahdar és Sardar a kozák brigád támogatásával energikus intézkedéseket tesznek, hogy a rendet visszaállítsák s hogy a külföldieket minden baj ellen megóvják.

Budapest, július 19. (A „Torontál” eredeti távirata.) Bécsből sürgönyzik: Az itteni angol nagykövet, Sir Fairfax Cartright, Urussow herceg nagy-

követ és Zill es Saltauch perzsa herceg között tegnap a „Hotel Imperial”-ban egy körülbelül két óra hosszat tartó értekezés volt.

A krétai kérdés.

Budapest, július 19. (A „Torontál” eredeti táv.) Londonból érkező jelentések szerint az angol kormány állítólag jegyzéket intézett volna a portához, amelyben Görögország jogosulatlan megtámadása esetén figyelmezteti a hatalmak intervenciójára. Más oldalról ezt a hirt a leghatározottabban megcáfolják.

Egy másik jelentés közli, hogy Olaszország a maga részéről megtagadta a portának azt a kérését, hogy Törökország is kiúthessen államháját Kéta alá.

Budapest, július 19. (A „Torontál” eredeti táv.) Athenből táviratozzák: A görög parlamentben legutóbb heves támadásokat intéztek a Theotokis-kormány ellen azért, mert nem tudott a hatalmaknál hathatósabb pártfogást kieszközölni a krétai kérdésben Görögország számára. Ennek következtében a kormány kénytelen volt beadni a lemondást. A király Ralys-t bizta meg a kormányalakítással, aki azonban rövid haladékot kért. Görögországban egyébként meglehetősen nyugalom van.

Óriási automobil szerencsétlenség Berlinben.

Budapest, július 19. (A „Torontál” eredeti táv.) Berlinből sürgönyzik: Az egyik ottani automobil-pályán óriási szerencsétlenség történt. Az egyik automobil ugyanis a néző-tribün közelében felrobbant, úgy, hogy felgyújtotta a tribünt. A robbanás és a tűz következtében 3 ember meghalt, 32 halálos sebet szenvedett, míg nagyon sokan könnyebben megsebesültek.

Agyonlőtt rendőrfőnök.

Budapest, július 19. (A „Torontál” ered. távirata.) Mint Párisból sürgönyzik, a Párisi másodrendőrfőnököt tegnap az utcán ismeretlen tettes agyonlőtte.

Határidő-üzlet.

Budapest, július 19. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (októberre)	27.78—
Rozs (uj)	20.18—
Tab (uj)	15.26—
Zengeri (júliusra)	15.82—
Tengeri (uj)	13.88—

Felelős szerkesztő: SOMFAI JÁNOS.

Vonatok érkezése és indulása

Nagybecskerekre, illetve Nagybecskerekéről.

Érvényes 1909. május hó 1-től.

Érkezik:

a) A nagybecskereki pályaudvarra:

Temesvár, Versecz, Zsombolyáról: délelőtt 9 óra 28 p.
Pancsováról: délután 5 óra 15 p.
Budapest—Szegedről: reggel 7 óra 18 p.; délután 5-50 óra
Szegedről: (motorkocs) d. e. 9 óra 47 perc.
Budapest—Nagykikindáról: este 9 óra 50 perc.

b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarra:

Zsombolyáról, Verseczről, Alibánáról és Temesvárról: este 8 óra 05 perc.
Módosról: minden kedden, pénteken és vasárnapon reggel 6 óra 30 perc.
Pancsováról: reggel 8 óra 27 perc.
Zsombolyáról: (keskenyvágányú vonal) reggel 8 óra 23 p. délután 4 óra 10 perc, este 9 óra 02 perc.

Indul:

a) A nagybecskereki pályaudvarról:

Pancsovára: délelőtt 8 óra 10 p.; este 7 óra 5 p.
Szeged—Budapestre: d. e. 9 óra 50 p.; este 6 óra 48 p.
Szegedre: (motorkocs) délután 1 óra 15 perc.
Nagykikinda—Budapestre: reggel 8 óra 7 p.

b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarról:

Zsombolya, Temesvár, Versecz: délután 4 óra 15 p.
Temesvár, Versecz, Antalfalva—Pancsova és Alibánra reggel 3 óra 33 perc.
Zsombolyára: (keskenyvágányú vonal) reggel 2 óra 26 p. délelőtt 11 óra 55 p., délután 5 óra 25 perc.
Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon d. e. 11 óra 38 perc.
Módosról—Temesvárra: minden kedden, pénteken és vasárnapon 2 óra 10 p. délután.
Temesvárról—Módosig: minden kedden, pénteken és vasárnapon indul Temesvárról 11 óra délelőtt.
Módosról—Zsombolyára: minden kedden, pénteken és vasárnapon délután 2 órakor.
Zsombolyáról—Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon délután 5 óra 30 perc.

5., 6. és 7. sz.-hoz, központi vál. 1909. (669—1.1)

Hirdetmény.

Nagybecskerek rendezett tanácsu város központi választmánya részéről ezennel közhírré tétetik, hogy az országgyűlési képviselőválasztóknak 1910. évre érvényesül birandó betürendes ideiglenes névjegyzéke ellen beadott felszólamlásokra a mai napon 5., 6. és 7. sz. a. hozott határozatok az 1899. évi XV. t.-c. 148. §-ának rendelkezéséhez képest folyó évi július hó 20-tól ugyanezen hó 30-ik napjáig a városi I. jegyzői hivatalban a hivatalos órák alatt közszemlére kitéve lesznek, és hogy ezen határozatok elleni felebbezések a nagym. m. kir. Kuriához intézve, az 1874: XXXIII. t.-c. 50. §-a értelmében a közszemlére történt kitével követő 10 nap alatt a központi választmány elnökéhez benyújtandók.

Kelt Nagybecskereken, a városi központi választmányának 1909. évi július hó 16-án tartott ülésében.

Mattanovich György,
városi jegyző,
mint a központi választmány jegyzője.

Strosz Béla,
polgármester-helyettes,
mint a közp. választmány helyettes elnöke.

**Szép irással
bíró leányok**

alkalmazást nyernek egy helybeli nagyobb iparvállalatnál.

Bővebbet e lap kiadóhivatalában.

619—x.12

200 hl. saját termésű

FEHÉR BOR

kitünő minőség, a mult évi szüretből, egészben vagy kisebb mennyiségben is

:: **KAPHATÓ** ::

SOLYMOS GUSZTÁV

pincészetében, Törökbecsén.

Ára hl.-ként vasutra szállítva 40 kor. Törkölypálinka 90 kor

668—3.1

4/15. eln. 1909. sz. A törökbecsei kir. jár. bir. vezetőjétől.

Ajánlati felhívás.

A törökbecsei kir. járásbiróság és fogház épületének fűtésére az 1910. évben szükséges mintegy 30 köbméter gyertyán- vagy bükkfa és 260 mm. elsőrendű hazai köszen szállításának biztosítása céljából folyó évi **augusztus 6-ik napján d. e 9 órakor** a vezető kir. járásbíró hivatali helyiségében (az I. sz. jegyzői irodában) árlejtés fog tartatni. A tüzfát a bírósági épület udvarába, az elsőrendű hazai köszenet pedig az épület pincéjébe kell szállítani.

A szállítás feltételül szolgáló szerződési tervezet, valamint az ajánlat mintája a kir. járásbiróság I. sz. jegyzői irodában a hivatalos órák alatt díjmentesen megkapható.

Szállításra vállalkozni szándékozók mellékeljék ajánlataikhoz a vállalati összeg 5%-ának megfelelő készpénznek vagy óvadékképes értékpapiroknak a budapesti m. kir. állampénztárnál, vagy bármelyik m. kir. adóhivatalnál történt letételéről a hivatalos nyugtát.

Csak szabályszerűen kiállított és pecséttel lezárt, sértetlen borítékban elhelyezett és közvetlenül vagy posta útján beadott ajánlatok fognak tárgyalás alá vétetni.

Az ajánlatot 1 koronás bélyeggel kell ellátni. Hogy az ajánlat mit tartalmazzon, s hogy azt miképpen kell kiállítani, azt a Közszállítási szabályzat 18. §-a határozza meg.

A tüzfára, valamint a köszenre külön-külön kell ajánlatot tenni, az áruknak nemük szerint való felsorolásával.

Az ajánlat borítéka a következő felirással látandó el:

„A kir. járásbiróság vezetőjének Törökbecse. — Ajánlat a 4/13. eln. 1909. sz. versenytárgyalási hirdetésben kiírt tüzfá és köszen szállítására.”

Az ajánlatokat legkésőbb folyó évi augusztus hó 5-ik (öt) napjának d. u. 5 órájáig kell beadni vagy beküldeni.

A versenytárgyalásban csakis magyar honos gyárosok, vagy kereskedők vehetnek részt. A bányva, honnét a köszen szállítandó, megnevezendő.

Az ajánlati felhívást hirdető kir. járásbíró a beadott ajánlatok felett, az ajánlott árakra tekintet nélkül, szabadon dönt s ajánlattevők ajánlataikkal a már megkötött szerződés jóváhagyásáig kötelezettségben maradnak.

Törökbecse, 1909. évi július 12.

Kopasz,
vezető bir. járásbíró.

664—1.1

Ajánlati hirdetmény.]

A basahidi gör. kel. szerb egyházközség részére

Építendő iskolaépíttetés

körül és 11807 kor. 01 fill. költséggel előirányzott föld-, kőmives-, ács-, bádogos-, cserépfedő-, asztalos-, lakatos-, mázó- és üveges-munkák elvállalása iránt folyó évi **augusztus 1-ső napján** írásbeli ajánlati tárgyalás lesz megtartva.

Részletes költségvetés, terv és szerződési minta a basahidi gör. kel. szerb egyházközség előljáróságánál betekinhető. — Ugyanott befizetendő az előirányzott 10%-a bántpénz gyanánt.

Az egyházközség választmánya fenntartja magának azon jogot, hogy tekintet nélkül az árlejtés eredményére, ajánlattevők közül annak adhassa át a munkát, aki legtöbb anyagi és erkölcsi biztosítékot nyújt.

Basahid, 1909. évi július hó 14.

660—3.3 **Az egyházközség előljárósága.**

4444/1909. sz. Az antalfalvai járás főszolgabirájától.

Pályázati hirdetmény.

Baránda községben megüresedett községi **segédjegyzői állásra** pályázatot hirdetek.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy jegyzői képesítésüket és eddigi szolgálatukat igazolva, pályázati kérvényüket folyó évi **augusztus 10-ig** hozzám nyujtsák be.

A segédjegyző fizetése 1000 kor., uti-átalánya 60 kor.

A választást folyó évi augusztus hó 16 ik napjának d. e. 8 órájára Baránda községházában tüzöm ki.

Antalfalva, 1909. évi július hó 16.

665—2.1 **Zsiros,** főszolgabíró.

Kisegítő végrehajtó

4 korona napidij mellett

azonnal alkalmazást nyerhet.

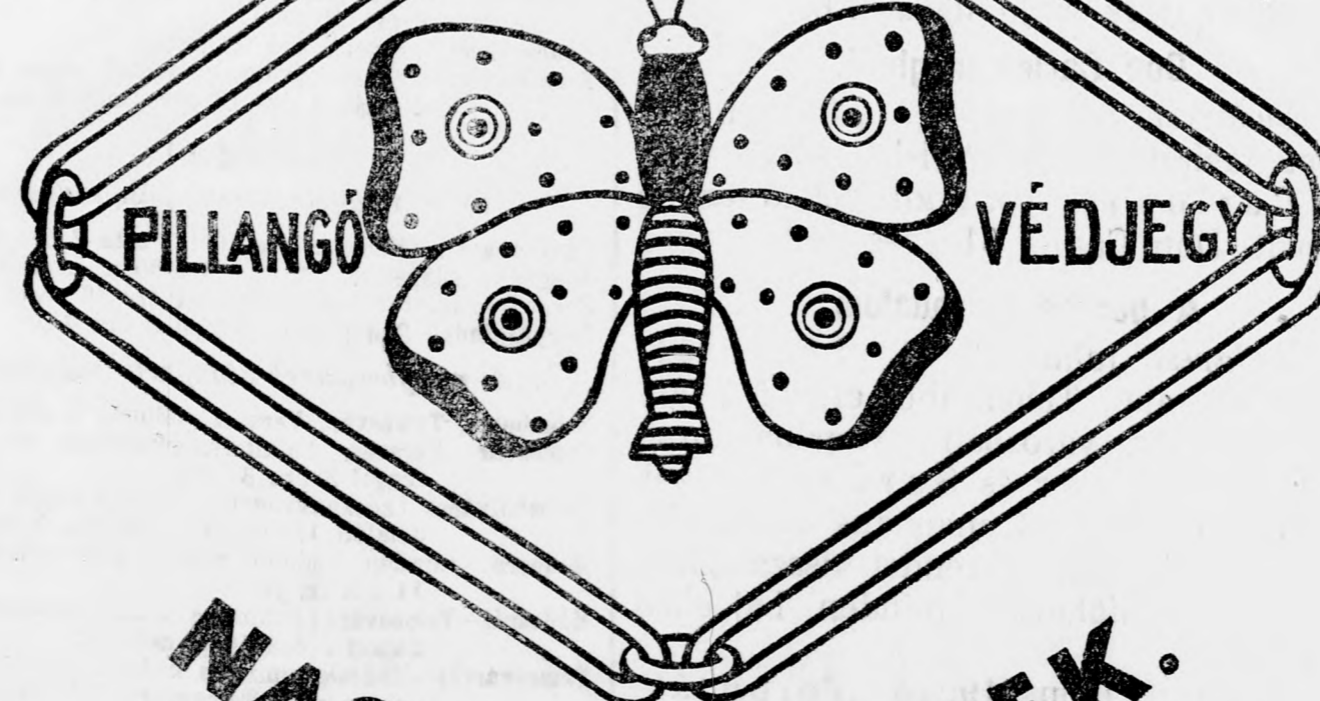
Szerb nyelv bírása megkívántatik. Kérvények alólirott-
:: hoz küldendők. ::

Perlasz, 1909. évi július 15.

VUCHETICH ÁRPÁD, jegyző.

661—2.2

TORONTÁLI CIPŐGYÁR

NAGYBECSKEREK.

NAGYBECSKEREKI

EGYEDÜLI ELARUSÍTÓ-HELY

WEINBERGER K.

KÜLÖNLEGESSÉGI CIPŐKERESKEDÉS

628—6.5